

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก โรงพยาบาลราชบุรี และเปรียบเทียบความต้องการการดูแลในด้านต่าง ๆ จำแนกตามวัย และประเภทของความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ครอบครัวของผู้ป่วยเด็ก ที่ดูแลเด็กใน โรงพยาบาลราชบุรี จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางสี่ด้าน ได้แก่ การให้ความเคารพแก่ครอบครัว การมีส่วนร่วมในการดูแล การให้ข้อมูล และการสนับสนุนครอบครัว โดยทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม กับตัวอย่างครอบครัวผู้ป่วยเด็ก โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จำนวน 30 คน และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค สำหรับแบบสอบถามเท่ากับ 0.86 ซึ่งอยู่ในระดับสูง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และติดตามเก็บแบบสอบถามคืนจนครบจำนวน 100 ชุด

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเด็ก

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเด็กวัยทารก และผู้ป่วยวัยเด็กตอนต้น มีจำนวนเท่ากัน ซึ่งผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การวินิจฉัยโรคที่พบมากที่สุดคือโรคปอดอักเสบ รองลงมาคือโรคกระเพาะและลำไส้อักเสบ และโรคหอบหืดอักเสบ ผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับการรักษาไม่เกิน 6 ครั้ง โดยมีประเภทของความเจ็บป่วยชนิดเฉียบพลัน และชนิดเรื้อรัง จำนวนเท่ากัน

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก

สมาชิกในครอบครัวที่ดูแลผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่เป็นมารดามากที่สุด รองลงมาคือ บิดา และญาติ ส่วนใหญ่มีอายุที่อยู่ในช่วง 21 ปีถึง 30 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. ปวส. มากที่สุด รองลงมาคือ ประถมศึกษา และปริญญาตรี การประกอบอาชีพของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพค้าขาย และแม่บ้าน มีรายได้อยู่ในช่วง 3,001 บาทถึง 7,000 บาทเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือมีรายได้มากกว่า 12,000 บาทตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก

ความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก พบว่า ในภาพรวมมีระดับความต้องการในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลำดับความต้องการ สูงสุดคือ ด้านการให้ข้อมูล ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว ($\bar{X} = 4.08$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางจำแนกตาม รายด้านพบว่า ด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว ประเด็นที่ได้รับความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้บุคลากรของโรงพยาบาลปฏิบัติกับครอบครัวของผู้ป่วยด้วยความสุภาพ รองลงมาคือ บุคลากรของโรงพยาบาลพูดคุยสมาชิกในครอบครัวด้วยวาจาไพเราะ สุภาพ และบุคลากรของ โรงพยาบาลบอกหรือขออนุญาตกับสมาชิกครอบครัวก่อนให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย

ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล ประเด็นที่ได้รับความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ บุคลากรของโรงพยาบาลให้คำแนะนำ สอน สาธิตกิจกรรม การดูแลเด็กแก่ครอบครัวตามที่ ต้องการ รองลงมาคือ สมาชิกในครอบครัวได้ไปส่งเด็กเพื่อตรวจพิเศษเช่น การตรวจอัลตราซาวด์ ร่วมกับบุคลากรของโรงพยาบาล และ สมาชิกในครอบครัวได้ช่วยเหลือเด็กในระหว่างที่เด็กได้รับ การทำกิจกรรมการพยาบาล เช่น การวัดปรอท การวัดความดันโลหิต เป็นต้น

ด้านการให้ข้อมูล ประเด็นที่ได้รับความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้บุคลากรของ โรงพยาบาลให้ข้อมูลความก้าวหน้าเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของบุตรและการรักษาพยาบาลของบุตร กับครอบครัว รองลงมาคือ บุคลากรของโรงพยาบาลอธิบายเหตุผลการตรวจรักษาต่าง ๆ เช่น ผลการตรวจเลือด การเอ็กซเรย์ปอด และบุคลากรของโรงพยาบาลให้ข้อมูลต่าง ๆ กับครอบครัว ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

ด้านการสนับสนุนครอบครัว ประเด็นที่ได้รับความต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ บุคลากรของโรงพยาบาลให้ความเอาใจใส่ใจดูแลเด็กเป็นอย่างดีทำให้ครอบครัวมั่นใจ รองลงมาคือ บุคลากรของ โรงพยาบาลยืดหยุ่นเวลาในการเข้าเยี่ยมเพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวเข้าเยี่ยมบุตรตรงกับเวลาที่ครอบครัวสะดวก และจัดสถานที่ส่วนตัวให้ครอบครัวพูดคุยปรึกษากับบุคลากรของ โรงพยาบาล

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของ ครอบครัวผู้ป่วยเด็ก จำแนกตามวัยและประเภทของความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเด็ก

ผลการเปรียบเทียบความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัว ผู้ป่วยเด็ก จำแนกตามวัยของผู้ป่วยเด็ก และประเภทของความเจ็บป่วย ทั้งในภาพรวม และจำแนก เป็นรายด้านพบว่า ไม่มีความต้องการที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มครอบครัวของเด็กวัยทารก และ ครอบครัวของวัยเด็กตอนต้น และระหว่างกลุ่มของผู้ป่วยเด็กแบบเฉียบพลันและแบบเรื้อรัง

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และคำถามวิจัย ดังนี้

ความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก

จากความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก ในภาพรวมมีระดับความต้องการในระดับมาก แต่เมื่อเรียงลำดับความต้องการแล้วพบว่ามีความต้องการ เรื่อง ด้านการให้ข้อมูล ด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล จะเห็นได้ว่าครอบครัวของผู้ป่วยเด็ก มีความต้องการของข้อมูลเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของบุตร และการรักษาพยาบาลของบุตรมากที่สุด เนื่องจากครอบครัวของผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่มีความต้องการข้อมูลเพื่อลดความวิตกกังวล ซึ่งจะเห็นได้จากการมีความต้องการของข้อมูลที่จะดูแลผู้ป่วย ซึ่งจะ เป็นประเด็นความต้องการหลัก มากกว่าที่จะต้องการการให้ความเคารพแก่ครอบครัว การมีส่วนร่วม ในการดูแล และการสนับสนุนครอบครัว เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของความต้องการในการ ได้รับข้อมูลของผู้ป่วยเด็ก จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่ได้รับความต้องการมากที่สุดคือ บุคลากรของ โรงพยาบาลให้ข้อมูลความก้าวหน้าเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของบุตรและ การรักษาพยาบาลของบุตร กับครอบครัว เนื่องจากครอบครัวและบุคลากรของโรงพยาบาลร่วมกันดูแลเด็กป่วยมาช้านาน ในอดีตเน้นการดูแลโดยขององค์กรของโรงพยาบาลหรือบุคลากรในวิชาชีพ ปัจจุบันมีความ เคลื่อนไหวให้ปฏิรูปเป็นครอบครัวคือจุดศูนย์กลางในการดูแล ทั้งนี้อาจเนื่องจากครอบครัวผู้ป่วย เด็กต้องการแสดงบทบาทในการดูแลเด็กที่เจ็บป่วยแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความ เจ็บป่วย อาการของบุตร วิธีการรักษาพยาบาลและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับบุตร (Hogue, 1990; Jay, 1997) ทำให้ครอบครัวผู้ป่วยเด็กต้องการคำแนะนำ การสอน สาธิตกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยเด็ก ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วย จากผลการศึกษาของ พวงเพชร ยัพัฒน์พันธ์ (2540) พบว่า มารดา ผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลบุตรขณะรักษาในหอผู้ป่วย กุมารเวชกรรมจาก พยาบาลหรือแพทย์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉันทนา ผ่องคำพันธ์ (2537) ที่พบว่ามารดาผู้ป่วยเด็กร้อยละ 98.1 ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลบุตร จากพยาบาล ครอบครัวจะเกิดความมั่นใจในการดูแลบุตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการ ดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง คือ จากการศึกษาจะพบว่าครอบครัวของผู้ป่วยเด็กต้องการที่ จะให้บุคลากรของ โรงพยาบาลให้ความเคารพการให้ความเคารพแก่ครอบครัว คือ การให้ความ เคารพในฐานะที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดูแล ให้ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันก่อนที่จะร่วมมือกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างสมบูรณ์และปราศจากอคติ และความลำเอียงโดยยึดหลักการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากความลำเอียงในการให้

ข้อมูลข่าวสาร และสนับสนุนครอบครัว เคารพในวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละครอบครัว นอกจากนี้ระบบการบริการ และการสนับสนุนจะต้องมีความยืดหยุ่น และมีความครอบคลุมถึงความต้องการของครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก จำแนกตามวัยและประเภทของความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเด็ก

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก เมื่อจำแนกความแตกต่างของครอบครัวผู้ป่วยเด็กวัยทารก และผู้ป่วยวัยเด็กตอนต้น และจำแนกความแตกต่างของครอบครัวผู้ป่วยเด็กที่มีประเภทของความเจ็บป่วยเฉียบพลัน และผู้ป่วยเด็กที่มีประเภทของความเจ็บป่วยเรื้อรัง พบว่า แต่ละกลุ่มมีระดับความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้ป่วยเด็กมีความสำคัญต่อครอบครัว และเป็นวัยที่ต้องการการดูแลมาก เพราะฉะนั้นไม่ว่าผู้ป่วยเด็กจะอยู่ในวัยทารกหรือวัยเด็กตอนต้น และการเจ็บป่วยประเภทเฉียบพลันหรือเรื้อรัง ความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวจึงทำให้ความต้องการได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านการให้ข้อมูล ด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว และการสนับสนุนครอบครัว อยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเจ็บป่วยของผู้ป่วยเด็กเป็นภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นกับครอบครัวทำให้ครอบครัวมีความต้องการที่จะดูแลผู้ป่วยเด็กซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉันทนา ผ่องคำพันธ์ (2537) พบว่าอายุของผู้ป่วยเด็กกับมารดาผู้ป่วยเด็กส่วนใหญ่ทั้ง 5 กลุ่มอายุ มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการให้บริการแก่ผู้ป่วยเด็กในแต่ละกลุ่มอายุไม่แตกต่างกัน และความรุนแรงของโรคของผู้ป่วยเด็ก พบว่า ร้อยละของมารดาผู้ป่วยเด็กทั้งกลุ่มที่มีการรับรู้ว่าคุณสมบัติของตนเจ็บป่วยรุนแรงและไม่รุนแรง มีความต้องการในแต่ละข้อความต้องการไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการของมารดาผู้ป่วยเด็กไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าคุณสมบัติจะเจ็บป่วยรุนแรง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก ในภาพรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับความต้องการได้คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านการให้ข้อมูล ด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว และการสนับสนุนครอบครัว และ ผลการความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก เมื่อจำแนกตามวัยผู้ป่วยเด็ก และจำแนกตามประเภทของความเจ็บป่วย พบว่า แต่ละกลุ่มมีระดับความต้องการการไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. โรงพยาบาลราชบุรีควรจัดการบริการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางตามความต้องการของครอบครัว คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล ด้านการให้ข้อมูล ด้านการให้ความเคารพแก่ครอบครัว และการสนับสนุนครอบครัว

2. ด้านปฏิบัติการพยาบาล จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการดูแล มากเป็นลำดับแรกดังนั้นบุคลากรของโรงพยาบาลควรสนับสนุนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยเด็กพร้อมทั้งให้คำแนะนำ สอน สาธิตกิจกรรม การดูแลเด็กแก่ครอบครัวตามที่ต้องการ เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยเด็กแก่ครอบครัว

3. จากผลการศึกษาพบว่าความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็ก เมื่อจำแนกตามวัยผู้ป่วยเด็ก และจำแนกตามประเภทของความเจ็บป่วย มีระดับความต้องการ ไม่แตกต่างกันดังนั้นจึงควรนำเสนอเป็นแผนนโยบายต่อบุคลากรของโรงพยาบาลในการให้มีการใช้การดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางกับผู้ป่วยเด็กทุกวัย และผู้ป่วยเด็กที่เจ็บป่วยเฉียบพลันและเรื้อรัง

4. ด้านการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็กและนำมาใช้ในการประเมิน ปฏิบัติการพยาบาลตามความต้องการของครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็กและการได้รับการตอบสนองความต้องการของครอบครัวผู้ป่วยเด็กเพื่อนำมาใช้ในการประเมินความต้องการและพัฒนาระบบบริการของบุคลากรในโรงพยาบาล

2. ควรมีการศึกษาความต้องการการดูแลโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางของครอบครัวผู้ป่วยเด็กในลักษณะกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น